

ข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้

ผู้วิจัย

ดร. ประยงค์ ชูรักษ์

กลุ่มงานนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

บทนำ

การอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้และการพัฒนาสติปัญญาของคนในสังคม การอ่านทำให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและค่านิยมต่าง ๆ รวมทั้งช่วยในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตพัฒนาไปสู่สิ่งที่ดีที่สุดของชีวิต การอ่านจึงมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์อย่างยิ่ง อาทิ การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันกล่าวคือ การอ่านเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้ ผู้อ่านมากย่อมรู้มากและถ้านำความรู้นั้นไปใช้ประโยชน์ต่อสังคม สังคมนั้นย่อมมีประสิทธิภาพในการพัฒนาไปในทางที่ถูกที่ควรอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการปลูกฝังให้รักการอ่านตั้งแต่เยาว์วัยจึงเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นอกจากนี้การอ่านมีความสำคัญต่อการเรียนรู้กล่าวคือ การอ่านเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมทั้งหลายในการเรียนการสอนและมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ การอ่านเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งอันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยเฉพาะระดับประถมศึกษา หากเริ่มต้นดีรากฐานการอ่านของเด็กก็จะดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) การอ่านหนังสือเป็นการพัฒนาตนเองและการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากในการพัฒนาตัวตนของบุคคล

การอ่านหนังสือของคนไทยเป็นกิจกรรมที่ไม่แพร่หลายแม้ในหมู่ผู้รู้หนังสือแล้วก็ตาม โดยเฉพาะการอ่านหนังสือที่ดีและมีสาระยังมีน้อยมาก ทั้งนี้มีสาเหตุอยู่หลายประการนับตั้งแต่การขาดแคลนหนังสือที่ดีและตรงกับความต้องการของผู้อ่าน การขาดแคลนแหล่งหนังสือที่จะยืมอ่านได้รวมไปจนถึงการดึงความสนใจและการแย่งเวลาของสื่ออื่น ๆ อาทิ วิทยุ โทรทัศน์ รวมทั้งขาดการชักจูง การกระตุ้น และการส่งเสริมให้มินิสัยรักการอ่านของโรงเรียน เมื่อเทียบกับความเพลิดเพลินที่ได้จากการฟังได้รู้ได้เห็นเรื่องต่าง ๆ จากโทรทัศน์แล้ว การอ่านหนังสือเพื่อการเรียนรู้ต้องใช้ความพยายามมากกว่าและต้องมีทักษะในการอ่านจึงจะเกิดการเรียนรู้ได้ดี ถ้าจะให้การอ่านหนังสือเกิดเป็นนิสัย ใช้ทักษะการอ่านเพื่อการเรียนรู้จำเป็นต้องมีการปลูกฝังให้เกิดความสนใจในการอ่านอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึง การจัดการศึกษากับกระบวนการอ่านและกระบวนการเรียนรู้ไว้ในมาตรา 4 โดยระบุไว้ว่า การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สภาพสังคมและปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิต และในมาตรา 24(3) และ (5) ได้ระบุไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรักการอ่านและเกิดความใฝ่รู้

อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม ตลอดจนสื่อการเรียนการสอนเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้เต็มศักยภาพของผู้เรียนแต่ละบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตจะเกิดขึ้นได้ นักเรียนต้องมีนิสัยรักการอ่านซึ่งจะทำให้ นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามแนวทางการจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ด้วยการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้ สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้แก้ปัญหในการ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง นอกจากนี้ผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมบูรณาการ องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการอ่านในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน

สำหรับการเขียน เป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และความเข้าใจออกมาเป็นอักษรเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ เป็นเครื่องมือพัฒนาสติปัญญา ของบุคคลซึ่งเป็นการแสดงออกถึงภูมิปัญญาและการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เขียน และถือว่าเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมได้อีกวิธีหนึ่ง นอกจากนี้การเขียนยังเป็นทักษะ พื้นฐานในการแสดงออกที่สำคัญในการเรียนการสอนเกือบทุกวิชา เพราะต้องอาศัยการจดบันทึก เพื่อรวบรวมหรือสรุปเรื่องราวที่ได้ยิน ได้ฟัง ได้เรียนรู้มาเรียบเรียงเป็นองค์ความรู้ใหม่ แล้วบันทึกไว้ เพื่อความคงทนในการเรียนรู้

จะเห็นได้ว่า ทั้งทักษะการอ่านและการเขียนต่างก็เป็นปัจจัยส่งเสริมซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ผู้ที่ เขียนถูกต้องชัดเจนก็จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการอ่านด้วยเช่นกัน ทักษะการอ่านและทักษะการ เขียนต่างก็มีส่วนสัมพันธ์กันอย่างสูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะทักษะการอ่าน เป็นเครื่องมือพื้นฐานที่นักเรียนใช้เรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของบทเรียน ผลการเรียนรู้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับ ความสามารถในการอ่านและในขณะเดียวกันการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ก็ต้องอาศัยทักษะการ เขียนเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมาย การเขียนคำที่ถูกต้องจะช่วยให้การสื่อความหมายถูกต้อง มีประสิทธิภาพ แต่ถ้าเขียนคำหรือเขียนประโยคผิดก็จะทำให้การสื่อความหมายผิดไปด้วยเช่นกัน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) ได้กล่าวไว้ว่า การอ่านออกและการ เขียนได้เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญของนักเรียน การฝึกทักษะการอ่านและการเขียนครูผู้สอน จึง ต้องให้ความสำคัญและพร้อมที่จะแก้ไขข้อบกพร่องในการอ่านและการเขียนของนักเรียนตั้งแต่เริ่มต้น

โดยเฉพาะตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ทักษะการอ่านเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และใช้การเขียนสื่อความหมายเพื่อถ่ายทอดความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และอาจกล่าวได้ว่า ทักษะการอ่านและการเขียนเป็นทักษะทางภาษาที่สำคัญและจำเป็นอย่างมากในการส่งเสริมให้บุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบกับในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีของโลกได้ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านวัตถุและด้านวิทยาการ ซึ่งส่งผลให้สภาพของสังคมกลายเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสาร คนในยุคนี้จึงจะต้องอ่านและเขียนเพิ่มมากขึ้นเพราะการอ่านและการเขียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ ซึ่งจะทำให้เป็นผู้ที่ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคของการสื่อสารที่ไร้พรมแดนหรือที่เรียกว่า ยุคโลกาภิวัตน์

ความสามารถในการอ่านและการเขียนของผู้เรียนเป็นปัญหาสำคัญในการจัดการศึกษาของไทยมาอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลจากการติดตามและประเมินผลความสามารถในการอ่านและเขียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2556 – 2558 พบว่า นักเรียนอ่านหนังสือไม่ออกและเขียนไม่ได้เฉลี่ยร้อยละ 9.70 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2557) สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า ในปีการศึกษา 2559 ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีนักเรียนปกติเข้าสอบทั้งหมด 3,299 คน ผลการประเมินการอ่านออกเสียงอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 4.03 อ่านรู้เรื่องอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 2.12 คน การเขียนคำอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 7.64 การเขียนเรื่องอยู่ในระดับปรับปรุง จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 3.94 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 2559)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวข้างต้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึงมอบหมายให้ผู้วิจัยศึกษาหาสาเหตุของปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในปีการศึกษา 2559 เพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาในภาพรวมระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับใช้แก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้และพัฒนาคุณภาพในด้านการอ่านและการเขียนให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องอ่านออกเขียนได้ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุของปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้
2. เพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้

คำถามของการวิจัย

1. นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้เกิดจากสาเหตุอะไร
2. ข้อเสนอเชิงนโยบายอะไรบ้างที่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ให้ประสบความสำเร็จในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดขอบเขตของผู้ให้ข้อมูลไว้ ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ คือ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนที่มีนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ในปีการศึกษา 2559
2. กลุ่มเป้าหมายผู้ร่วมจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ประกอบด้วย

2.1 รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้อำนวยการกลุ่มงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 12 คน

2.2 นักวิชาการอิสระหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานทางวิชาการที่เกี่ยวกับการจัดการสอนภาษาไทยหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในด้านการอ่านการเขียน จำนวน 4 คน

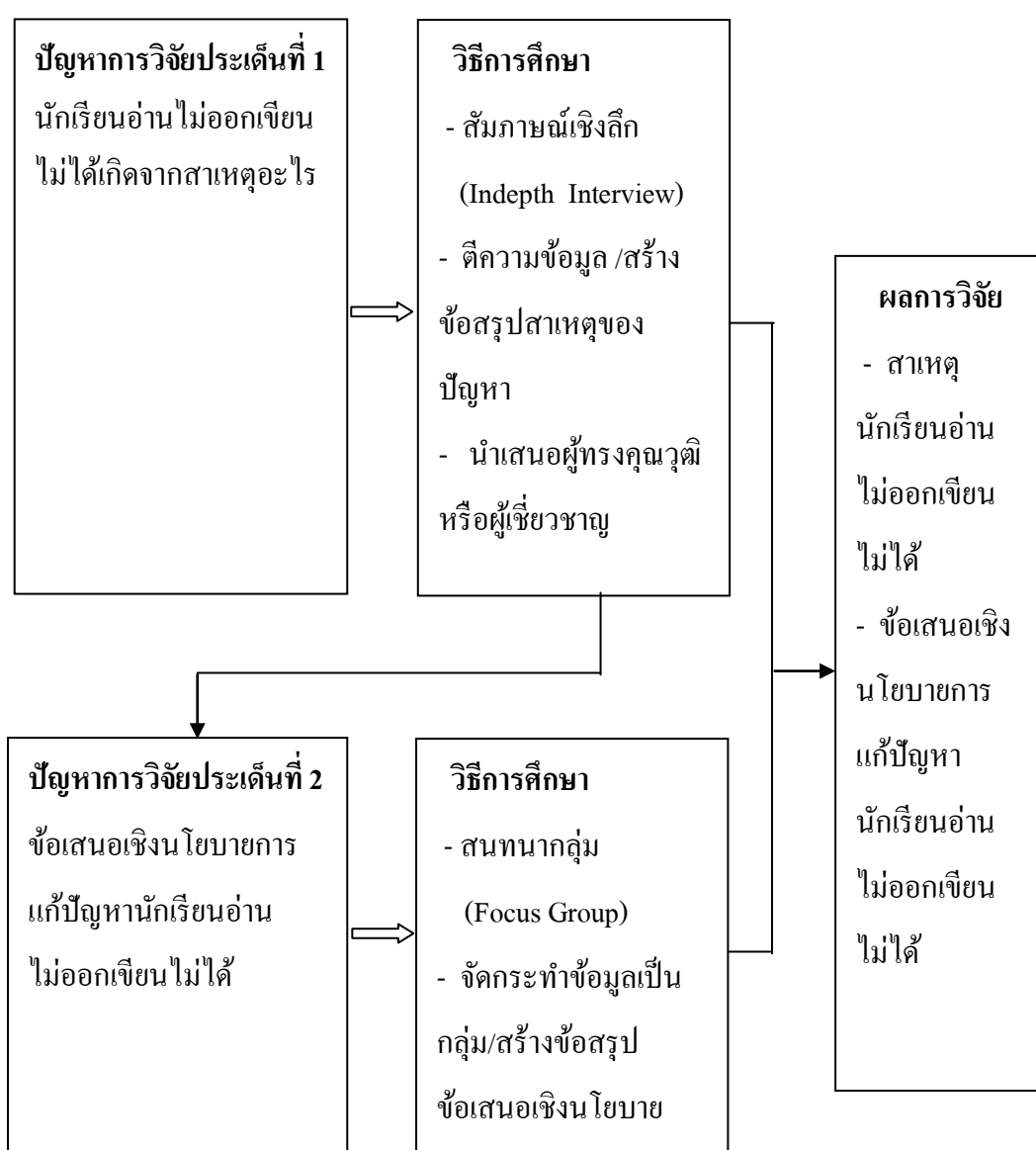
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่นที่มีปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้จะได้แนวคิดและแนวทางการแก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้นำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

2. สถานศึกษาที่มีปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนานักเรียนให้สามารถอ่านออกเขียนได้ตามเกณฑ์อันสอดคล้องกับหลักการตัดสินใจแก้ปัญหา นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้บนพื้นฐานการใช้ผลการวิจัยเป็นฐาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

นิยามศัพท์เฉพาะ

นักเรียนอ่านไม่ออก หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ที่มีผลการประเมินการอ่านออกเสียงและหรือการอ่านรู้เรื่องอยู่ในระดับปรับปรุง

นักเรียนเขียนไม่ได้ หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ที่มีผลการประเมินการเขียนคำและหรือการเขียนเรื่องอยู่ในระดับปรับปรุง

ข้อเสนอเชิงนโยบาย หมายถึง ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ที่ได้จากการสังเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษาและผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้หรือผู้ที่มีประสบการณ์ในการยกระดับคุณภาพในด้านการอ่านและการเขียน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ปีการศึกษา 2558 กระทรวงศึกษาธิการโดยพลเรือเอก ณรงค์ พิพัฒนาศัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายให้ “ปี 2558 เป็นปีปลอดนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้” โดยประกาศไว้ ณ วันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2558

หลังจากประกาศนโยบาย “ปี 2558 เป็นปีปลอดนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้” กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดมาตรการเร่งรัดคุณภาพการอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่องและสื่อสารได้ ให้นักเรียนทุกระดับชั้นมีความสามารถอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่องและสื่อสารได้ กำกับ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานต่อกระทรวงศึกษาธิการ

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต ดำเนินการประกาศนโยบายแก่โรงเรียนในสังกัด มีข้อมูลการอ่านการเขียนของนักเรียนทุกระดับชั้น วิเคราะห์ข้อมูล สรุป และจัดทำแผนซ่อมเสริม แก้ไขปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคล ปรับระบบบริหารจัดการและดำเนินการกำกับ ติดตาม นิเทศ จัดทำแผนงานโครงการและกิจกรรม ให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาในการดำเนินงานแก้ไขปัญหา

การอ่านการเขียนภาษาไทยของนักเรียนอย่างจริงจังต่อเนื่อง และรายงานผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. สถานศึกษา ประกาศนโยบายให้ครูและผู้เกี่ยวข้องทราบ และต้องดำเนินการทุกวิธีเพื่อให้ให้นักเรียนทุกคนอ่านออกเขียนได้ตามมาตรฐานหลักสูตร โดยเฉพาะนักเรียนที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ให้ปรับระบบบริหารจัดการให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบแก้ไขปัญหาการอ่านการเขียนของนักเรียน มีแผนซ่อมเสริมนักเรียนทุกคนที่มีปัญหาและซ่อมเสริมเป็นรายบุคคลให้แล้วเสร็จภายในภาคเรียนที่ 2 ประธานผู้ปกครองให้รับทราบปัญหาและมีส่วนร่วมเอาใจใส่ดูแลบุตรหลานอย่างใกล้ชิด กำกับ ติดตาม นิเทศ ช่วยเหลือครูแก้ไขปัญหาการอ่านการเขียนของนักเรียน และรายงานความก้าวหน้าการดำเนินงานต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างใกล้ชิด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัญหาการอ่านและการเขียน คือ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนที่มีปัญหาการอ่านและการเขียน ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 60 คน

1.2 ประชากรกลุ่มเป้าหมายในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนคือ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน 6 คน ผู้อำนวยการกลุ่มงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 7 คน และผู้เชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาการอ่านและการเขียน จำนวน 4 คน รวมประชากรกลุ่มเป้าหมายจำนวน 17 คน

2. เครื่องมือและเทคนิควิธีการเก็บข้อมูลการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ มีดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพปัญหาการอ่านและการเขียนใช้แบบสัมภาษณ์ โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

2.2 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาการอ่านและการเขียนใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้วิจัยแบ่งกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้อำนวยการกลุ่มงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครศรีธรรมราช โดยผู้วิจัยสนทนากลุ่มเพื่อเก็บข้อมูลกลุ่มละ 1 รอบ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาอาศัยการตีความ
จัดกระทำข้อมูลเป็นกลุ่มและสร้างข้อสรุปเป็นผลการวิจัย

4. ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยนี้ได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ คือ

4.1 ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการอ่านและการเขียน มีวิธีการดำเนินการ ดัง
ต่อไปนี้

4.1.1 การศึกษาเอกสารรายงานผลการประเมินการอ่านและการเขียนของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ซึ่งเป็นข้อมูลประเมินผลการอ่านและการเขียน
ครั้งที่ 4 ของโรงเรียนในสังกัด ซึ่งประเมินภายในเดือนมกราคม พ.ศ. 2560 เพื่อรวบรวมข้อมูล
นักเรียนที่มีปัญหาการอ่านและการเขียนเป็นรายโรงเรียน จัดกระทำข้อมูลให้เป็นระบบสารสนเทศ
เป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับศึกษาสาเหตุของปัญหานักเรียนอ่านไม่ออก
เขียนไม่ได้

4.1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยสัมภาษณ์ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปี
ที่ 1 ของโรงเรียนที่มีปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ เพื่อศึกษาถึงสาเหตุของปัญหาที่ทำ
ให้นักเรียนอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ
ตีความเพื่อสร้างข้อสรุปของสาเหตุที่ส่งผลทำให้นักเรียนอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้

4.2 ระยะที่ 2 การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อแก้ปัญหาการอ่านและการเขียน ผู้วิจัย
ดำเนินการ ดังนี้

4.2.1 นำข้อสรุปสาเหตุของปัญหาที่ส่งผลทำให้นักเรียนอ่านไม่ออกและเขียนไม่
ได้สนทนากลุ่มกับกลุ่มรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช
เขต 3 และผู้อำนวยการกลุ่มงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อ
จัดทำร่างข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ซึ่งนำสนทนากลุ่ม
โดยผู้วิจัย ข้อเสนอแนะที่ได้จากการสนทนากลุ่มจัดทำเป็นร่างข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ปัญห
นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เพื่อนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์ต่อไป

4.2.2 นำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายในการแก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์ร่างข้อเสนอเชิงนโยบายในประเด็นความ

เป็นไปได้และความเหมาะสมของข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหา
นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป

ขั้นตอนการวิจัยสามารถเขียนเป็นแผนผัง ได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. สาเหตุปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนที่มีปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ปีการศึกษา 2559 พบว่า เกิดจากสาเหตุสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

- 1.1 ความพร้อมที่แตกต่างกันของเด็กปฐมวัย
- 1.2 เด็กเลี้ยงที่จะเป็นเด็กพิเศษเรียนรวม
- 1.3 นักเรียนขาดเรียนบ่อย
- 1.4 ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก
- 1.5 นักเรียนมีปัญหาทางด้านครอบครัว

2. ข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ จากการสนทนากลุ่มกับผู้อำนวยการกลุ่มงานในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญในด้านการกำหนดมาตรการแก้ปัญหานักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพด้านการอ่านและการเขียน ซึ่งสามารถสังเคราะห์และสรุปเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหานักเรียนอ่านและการเขียน ได้ดังนี้

2.1 นิเทศ ติดตาม การจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปใช้ โดยเน้นการนิเทศ ติดตาม การเตรียมความพร้อมด้านการใช้ภาษาสื่อสาร ได้เหมาะสมกับวัยที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

2.2 ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นร่วมแก้ไขปัญหานักเรียนขาดเรียนบ่อยและนักเรียนมีปัญหาทางด้านครอบครัว

2.3 ส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาระบบคัดกรองนักเรียนให้เข้มแข็ง

2.4 พัฒนาครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอนไม่ตรงวิชาเอกภาษาไทย

2.5 ส่งเสริม สนับสนุน การจัดค่ายฝึกทักษะการอ่านและการเขียนในระดับเครือข่าย และระดับเขตพื้นที่การศึกษา

2.6 สนับสนุนงานวิจัยในชั้นเรียนประเภทถอดบทเรียนจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านการดำเนินงานตามนโยบาย “นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องอ่านออกเขียนได้”

2.7 บันทึกเกียรติยศครูสอนดีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและพัฒนาส่งต่อสู่ระดับชาติ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เกิดจากสาเหตุสำคัญ 5 ประการ คือ 1) ความพร้อมที่แตกต่างของเด็กปฐมวัย 2) เด็กเสี่ยงที่จะเป็นเด็กพิเศษเรียนรวม 3) นักเรียนขาดเรียนบ่อย 4) ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก และ 5) นักเรียนมีปัญหาทางด้านครอบครัว สาเหตุของปัญหาดังกล่าวสามารถอภิปรายชี้แจงเหตุแห่งปัญหาในแต่ละประเด็นได้ดังนี้

ความพร้อมที่แตกต่างของเด็กปฐมวัย เป็นสาเหตุแห่งปัญหาในการอ่านและการเขียนดังนี้ คือ เด็กอนุบาล 2 ในแต่ละสถานศึกษามีความสามารถด้านการอ่านและการเขียนไม่เท่าเทียมกัน อาทิ บางสถานศึกษากำหนดความสามารถด้านการเขียนแค่เพียงให้ขีดเขียนเป็นเส้น จะไม่เน้นการเขียนตัวอักษรหรือพยัญชนะไทยทั้ง 44 ตัว สำหรับการสอนอ่านก็จะไม่เน้นให้ออกเสียงตัวพยัญชนะไทยทั้ง 44 ตัวเช่นกัน เมื่อเด็กอนุบาล 2 เข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งมีความพร้อมที่แตกต่างกัน นักเรียนที่มีความพร้อมน้อยกว่าจะเรียนรู้ไม่ทันเท่าเทียมกับนักเรียนที่มีความพร้อมที่สูงกว่า ถึงแม้ครูจะสอนซ่อมเพิ่มเติมให้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้เด็กมีความพร้อมที่เท่าเทียมกันหรือมีระดับสติปัญญาที่จะเรียนรู้ใกล้เคียงกัน แต่มักจะพบว่านักเรียนที่มีความพร้อมน้อยกว่า จะมีความสามารถในการอ่านและการเขียนมีคุณภาพต่ำกว่านักเรียนที่มีความพร้อมสูงกว่า เมื่อมีการทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและการเขียนก็จะพบว่า นักเรียนเหล่านี้จะมีปัญหาในการอ่านและเขียนคือ การไม่ออกและเขียนไม่ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด

เด็กเสี่ยงที่จะเป็นเด็กพิเศษเรียนรวม ซึ่งหมายถึง “คนพิการ” ตามความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และฉบับที่ 2 พ.ศ. 2556 เด็กเสี่ยงที่จะเป็นเด็กพิเศษเรียนรวมเหล่านี้จะไม่ได้รับการคัดกรองจาก “ผู้ดำเนินการคัดกรองคนพิการทางการศึกษา” ในระดับสถานศึกษาว่าเป็นเด็กพิการประเภทใด เมื่อเป็นเช่นนี้ “เด็กพิการหรือคนพิการ” ก็จะเป็นเด็กปกติในระบบข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา เด็กพิการเหล่านี้ก็จะได้รับการจัดการเรียนรู้เหมือนกับเด็กปกติทั่วไป ซึ่งไม่เป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552 ที่ระบุไว้ว่าความสำคัญว่า “แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล” จะต้องจัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการเป็นเฉพาะบุคคล โดยความร่วมมือร่วมใจของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู และสหวิชาชีพที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาให้คนพิการเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งในแผนจะต้องระบุระดับความสามารถในปัจจุบัน เป้าหมายระยะยาว จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม วิธีการวัดประเมินผลและเกณฑ์การวัดผลและประเมินผล

การกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา จากเหตุผลดังกล่าวเมื่อ “เด็กพิการ” เรียนร่วมกับเด็กปกติ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตามแผนการจัดการเรียนรู้เหมือนกับเด็กปกติ จึงส่งผลให้ “เด็กเลี้ยงที่จะเป็นเด็กพิเศษเรียนรวม” มีปัญหาด้านการอ่านและการเขียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เด็กขาดเรียนบ่อย ส่งผลต่อการอ่านและการเขียนเนื่องจาก “เด็กที่ขาดเรียนบ่อย” จะได้รับการจัดการเรียนรู้หรือได้เรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง ซึ่งตามหลักการการจัดการเรียนรู้หรือหลักการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการอ่านและการเขียนจะต้องเป็นไปตามลำดับ อาทิ เด็กจะต้องรู้จักพยัญชนะ อ่าน พยัญชนะ เขียนพยัญชนะ เด็กจะต้องรู้จักสระ อ่านสระ เขียนสระ เด็กจะต้องได้รับการฝึกการนำ พยัญชนะมาผสมกับสระแล้วสามารถอ่านออกเสียงเป็นคำได้ เป็นต้น เมื่อเด็กขาดเรียนบ่อยเด็กก็จะได้รับการพัฒนาทักษะการอ่าน และการเขียนไม่ต่อเนื่อง จึงส่งผลให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ตามสภาพของปัญหาการอ่านและการเขียนที่พบในงานวิจัยนี้ดังกล่าว

ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก หมายถึง ครูที่ไม่ได้จบวิชาเอกภาษาไทยแต่ได้รับมอบหมายให้ทำการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ครูที่ไม่ได้จบวิชาเอกภาษาไทยแต่ไม่ได้รับการพัฒนาด้านการสอนทักษะการอ่านและการเขียนย่อมมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้แตกต่างกับครูที่จบวิชาเอกภาษาไทยโดยตรง การเตรียมการจัดการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามลำดับว่าด้วยการจัดการเรียนรู้วิชาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกทักษะ อาทิ ไม่มีความมั่นใจเกี่ยวกับขั้นตอนหรือกระบวนการฝึกการอ่านและการเขียนในเชิงหลักการหรือในเชิงทฤษฎีที่ถูกต้องว่าเป็นอย่างไรเมื่อจัดการเรียนรู้ไม่อิงหลักการหรือทฤษฎีการสอนก็จะส่งผลให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ตามความคาดหวังที่กำหนด นั่นคือ นักเรียนไม่เกิดการเรียนรู้หรือเกิดทักษะในด้านการอ่านและการเขียนได้ตามมาตรฐานการอ่านและการเขียนที่กำหนดไว้

นักเรียนมีปัญหาด้านครอบครัว เกี่ยวกับเรื่องนี้มีนักจิตวิทยาได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่าสัมพันธภาพของบุคคลในครอบครัวมีความสัมพันธ์ต่อการเรียนรู้ หากสมาชิกคนใดมีปัญหาทางด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านบรรยากาศในครอบครัว ด้านสภาพของชุมชนและสังคมที่ไม่พึงประสงค์ย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ไม่พึงประสงค์ นักเรียนที่มีปัญหาด้านครอบครัวมักจะนั่งในห้องเรียนโดยไม่สนใจเรียน นั่งเรียนอย่างไม่มีความสุข จิตใจ สมอง หรือ ภูมิกะทางด้านปัญญาไม่เปิดรับในการเรียนรู้จึงส่งผลให้นักเรียนกลุ่มนี้มีปัญหาด้านการอ่านและการเขียนดังกล่าว

2. เพื่อให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ในการแก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประกาศเป็นนโยบายไว้ว่า “นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องอ่านออกเขียนได้” ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการ

บริหารจัดการคุณภาพในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการวิจัยนี้ไปพิจารณากำหนดเป็นนโยบายและกำหนดมาตรการขับเคลื่อนคุณภาพด้านการอ่านการเขียนเข้าสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ข้อเสนอเชิงนโยบายการแก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ที่ได้จากผลการวิจัยนี้และควรนำไปพิจารณากำหนดเป็นนโยบายและกำหนดมาตรการขับเคลื่อนคุณภาพด้านการอ่านและการเขียน มี 7 ประการ ดังนี้คือ 1) นิเทศ ติดตาม การจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปใช้ โดยเน้นการนิเทศ ติดตาม การเตรียมความพร้อมด้านการใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัยที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2560 2) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น ร่วมแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ 3) ส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาระบบคัดกรองนักเรียนให้เข้มแข็ง 4) พัฒนาครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เน้นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่สอนไม่ตรงวิชาเอกภาษาไทย 5) ส่งเสริม สนับสนุน การจัดค่ายฝึกทักษะการอ่านและการเขียนในระดับเครือข่ายและระดับเขตพื้นที่การศึกษา 6) สนับสนุนงานวิจัยในชั้นเรียนประเภทถอดบทเรียนจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานตามนโยบาย “นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องอ่านออกเขียนไม่ได้” และ 7) บันทึกเกียรติยศครูสอนดีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและพัฒนาส่งต่อสู่ระดับชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในฐานะผู้กำหนดนโยบายควรประกาศนโยบายและกำหนดมาตรการดำเนินงานเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการอ่านและการเขียนต่อสถานศึกษาและสาธารณชนทราบอย่างทั่วถึง

1.2 สถานศึกษาในฐานะผู้นำนโยบายเข้าสู่ภาคปฏิบัติควรประกาศนโยบายต่อครูและผู้ปกครองนักเรียนทราบอย่างทั่วถึง

1.3 สถานศึกษาควรนำนโยบายเข้าสู่ภาคปฏิบัติโดยประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาเพื่อให้การปฏิบัติตามนโยบายบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

ควรวิจัยเพื่อศึกษาผลการนำข้อเสนอเชิงนโยบายจากการวิจัยครั้งนี้ไปปฏิบัติทั้งในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับสถานศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงประเมิน (Evaluative Research)

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. (2560). รายงานการประเมินการอ่านออกเขียนได้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2559. นครศรีธรรมราช : กลุ่มงานนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). การพัฒนาทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ. กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.